

Onderwerp Eigen bijdrage maatschappelijke opvang		
Nummer	2021/27639	Datum college 19 januari 2021
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th.	
Programma/beleidsveld	2.3 Opvang, wonen en herstel	
Afdeling	MO	
Auteur	N Kienhuis	
Telefoonnummer	023-5113183	
Email	nkienhuis@haarlem.nl	
Bestemd voor:	Het college stuurt deze raadsinformatiebrief naar de commissie Samenleving in reactie op de ingekomen brief van de Actiepartij aangaande de eigen bijdrage in de maatschappelijke opvang.	
Bijlagen	n.v.t.	
Inleiding In reactie op de ingezonden brief van de Actiepartij informeert deze raadsinformatiebrief u over het huidige beleid met betrekking tot de eigen bijdrage in de maatschappelijke opvang. Dit beleid is vastgelegd in het handboek MO . Het hebben van een betalingsachterstand in de eigen bijdrage MO is geen reden om cliënten bij de maatschappelijke opvang te weigeren. Alleen wanneer cliënten wel een inkomen hebben maar desondanks de eigen bijdrage niet willen voldoen en ook niet meewerken aan het afspreken van een betalingsregeling kan de toegang tot de maatschappelijke opvang geweigerd worden.		
Eigen bijdrage Voor de maatschappelijke opvang geldt een eigen bijdrage van €5,75 per nacht. Deze bijdrage wordt geïnd door de Brede Centrale Toegang (BCT). De eigen bijdrage wordt geheven indien cliënten een bed reserveren voor de nacht of voor de week. Met cliënten die nog geen eigen inkomen hebben maakt de BCT een betaalafsprake. De BCT levert in alle gevallen maatwerk, waarbij de persoonlijke situatie van cliënten meeweegt. Cliënten dienen te betalen voor de periode die zij zelf gereserveerd hebben (d.w.z. één nacht of één week). Het bed wordt gedurende deze periode voor hen vrijgehouden, en enkel vergeven indien zij om 22.00 nog niet aanwezig zijn (zonder geldige reden). Indien een cliënt zich na deze periode niet meldt komt de reservering te vervallen. In situaties waarin wel opvang wordt geboden maar om aantoonbare redenen geen mogelijkheid bestaat om inkomen te verwerven (denk aan uitgeprocedeerde asielzoekers), betalen cliënten geen eigen bijdrage. Indien een client onder bewind is gesteld, kunnen afspraken over de eigen bijdrage gemaakt worden met bewindvoerder. Cliënten die een uitkering hebben aangevraagd op grond van de participatiewet krijgen deze in de regel met terugwerkende kracht toegekend vanaf aanvraagdatum. Middels deze betaling kan mede de achterstand eigen bijdrage MO betaald worden, waarmee een eventuele achterstand in de betaling direct voldaan kan worden zodat er geen schulden ontstaan. De BCT denkt hier actief in mee en zoekt waar nodig de		

samenwerking met bijvoorbeeld betrokken hulpverlening of Werk & Inkomen.

Cliënten ontvangen een uitkering waarin rekening is gehouden met de kosten van verblijf in de nachtopvang. Zij maken daarnaast gebruik van een dienst waar kosten aan verbonden zijn en betalen daar een kleine eigen bijdrage voor. In onze regio wordt in de maatschappelijke opvang actief ingezet op uitstroom, herstel, participatie en zelfredzaamheid. Het betalen van een kleine eigen bijdrage is hier onderdeel van. Het niet heffen van een eigen bijdrage kan de drempel om door te stromen naar vervolgvoorzieningen daarnaast vergroten.

Sanctiebeleid

Als een cliënt inkomen heeft maar desondanks de eigen bijdrage weigert te voldoen is de BCT genoodzaakt de cliënt de toegang tot de maatschappelijke opvang te ontzeggen. Hierover wordt eerst een mondelinge en schriftelijke waarschuwing gegeven. Cliënt krijgt weer toegang tot de maatschappelijke opvang als voor de opgelopen schuld een betalingsregeling is afgesproken en hij de eigen bijdrage betaalt. Een sanctie op basis van het niet betalen van de eigen bijdrage komt weinig voor, mede doordat de BCT zich coulant opstelt in dergelijke gevallen.

Schulden

Cliënten die vast in de maatschappelijke opvang verblijven krijgen een trajectbegeleider toegewezen. Samen met de trajectbegeleider stelt de cliënt een trajectplan op waarin ingegaan wordt op alle levensgebieden. Het inventariseren en oplossen van schuldenproblematiek is een standaard en belangrijk onderdeel van dit traject. Van de volwassenen in de opvang heeft 90% schulden¹. Het hebben van schulden is geen belemmering om gebruik te kunnen maken van de maatschappelijke opvang. Daarnaast wordt in Haarlem actief ingezet op het oplossen van schulden en het voorkomen van dakloosheid door schulden, bijvoorbeeld door middel van Vroegsignalering Schulden en Preventie Huisuitzettingen.

Zorgvraag van de doelgroep

De professionals van de BCT zijn goed bekend met de doelgroep en stellen in overleg met de cliënt een plan op. Hierin worden alle levensgebieden uitgevraagd, zodat een beeld ontstaat van wat er nodig is. Indien er acute zorgen zijn heeft de BCT tevens de mogelijkheid om direct te schakelen met hulpverleners van bijvoorbeeld het Vangnet & Adviesteam.

Landelijk beleid

De eigen bijdrage voor de nachtopvang (meerpersoonskamers) verschilt sterk per stad en soort locatie en ligt gemiddeld tussen de €0 en €12,-². De huidige opvangcapaciteit in onze regio bestaat voor een groot deel uit éénpersoonskamers en is inclusief trajectbegeleiding, waarmee de gevraagde eigen bijdrage relatief laag is. Het college acht de eigen bijdrage zeer redelijk in verhouding tot de geboden opvang en zorg.

---

¹ Schuldenproblematiek in de opvang, Federatie Opvang (Per 2020: Valente), 2018

² De Staat van de Nachtopvang, Federatie Opvang (Per 2020: Valente), december 2019

Er is in onze regio bewust voor gekozen om de eigen bijdrage niet rechtstreeks van de uitkering in te houden. Het overgrote deel van de cliënten is prima zelf in staat om de eigen bijdrage zelf te voldoen en heeft liever zelf beschikking over het inkomen. Daarnaast ontvangen cliënten inkomen uit verschillende bronnen, bijvoorbeeld ook vanuit een werkgever, het UWV of het SVB. Een groot deel van de cliënten verblijft niet elke nacht in de maatschappelijke opvang. Het achteraf verrekenen van de eigen bijdrage met de uitkering is een ingewikkeld administratief proces. Het aanvragen van budgetbeheer of bewindvoering is maatwerk en wordt enkel ingezet indien dit gezien de persoonlijke situatie van de cliënt het meest passend is.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,

Haarlem, 4 januari 2021

Brief aan de commissie Samenleving van de Haarlemse gemeenteraad.

Onderwerp: toegang tot de maatschappelijke opvang in Haarlem.

Geachte commissie,

Via deze brief wil Actiepartij aandacht vragen voor een aantal belemmeringen met betrekking tot de toelating tot de maatschappelijke opvang.

Aanleiding

De aanleiding van deze brief is het feit dat een aantal daklozen de toegang tot opvang wordt ontzegd omdat zij een schuld hebben bij een aanbieder voor maatschappelijke opvang. Het maakt daarbij niet uit hoe oud deze schuld is.

Deze schulden ontstaan door het (verplicht) heffen van de eigen bijdrage aan de deur van de opvang, ook wanneer er (nog) geen sprake is van inkomen, bijvoorbeeld vanuit een bijstandsuitkering.

Als een dakloze wel wordt opgevangen terwijl hij/zij nog geen inkomen heeft ontstaat er een schuld.

Als een dakloze tijdelijk afwezig is, bijvoorbeeld omdat hij/zij bij vrienden of familie overnacht, loopt (bij niet tijdig afmelden*) de eigen bijdrage door, ook dan ontstaat er een schuld.

*Om als dakloze te overleven moet deze zijn of haar kansen grijpen. Dus een ontmoeting op straat met een oude kennis die een overnachting of warme maaltijd aanbiedt afslaan zal een dakloze niet snel doen. Om netjes af te melden zal de dakloze of zelf moeten beschikken over beltegoed of de oude kennis zal daarin moeten voorzien. Ook kan het leven van een dakloze dusdanig stressvol zijn dat hij of zij om zich staande te houden "bij het moment" leeft. Afmelden wil dan wel eens vergeten worden.

De ontstane schuld dient direct te worden voldaan te worden bij de BCT om toegang tot opvang te krijgen.

De dakloze moet dus zorgen voor voldoende geld om de schuld te voldoen. De kosten van opvang in Haarlem bedragen € 172,50 per maand (30 dagen).

Het komt voor dat de dakloze pas ontdekt dat hij/zij een schuld heeft bij aanmelding bij het loket van de BCT. Als deze schuld niet direct voldaan wordt of er een betalingsregeling wordt afgesproken wordt de dakloze niet opgevangen. Er is dus een betalingsregeling mogelijk maar daar is een inkomen voor nodig en de betalingsregeling wordt niet altijd pro actief aangegeven aan de dakloze.

Als de dakloze zich meldt bij de BCT en hij/zij heeft geen inkomen en geen liggende gelden dan kunnen zowel de BCT als de opvanginstellingen niets voor hem of haar doen tot er een inkomen is.

Bij Actiepartij zijn een aantal voorbeelden bekend waarbij de BCT graag iets wil doen maar niet kan en dat de opvang wil opvangen maar niet mag.

Daar komt bij dat de aanvraag voor een bijstandsuitkering, zeker voor iemand die dakloos is, vaak enige tijd in beslag neemt.

Dat kan komen doordat de dakloze door de opgedane stress niet goed in staat is te verwoorden wat er aan de hand is en/of door de ervaring van het dakloos worden erg wantrouwig is geworden. Ook is het soms lastig om aan de benodigde papieren te komen, een DIGID aan te vragen enz.

Professionele begeleiding vanuit de opvanginstelling zou hiervoor een oplossing kunnen bieden, maar dan moet diegene daar wel terecht kunnen....

Bovenstaande staat o.i. op gespannen voet met het beleid van Haarlem dat zegt dat niemand ongewenst op straat zou moeten slapen.

Geschiedenis

Actiepartij heeft meermaals via moties deze werkwijze ter discussie gesteld. Ook toen het college het voorstel deed om de eigen bijdrage te verhogen naar € 10,- per nacht! Dat voorstel haalde het gelukkig niet in de raad. De eigen bijdrage van € 5,75 bleef wel in stand. Zoals nu blijkt is er als gevolg een drempel opgeworpen bij de toegang tot opvang, zeker als deze bijdrage niet voldaan wordt of kan worden.

Beleid andere gemeenten

In Leiden en Dordrecht (pilot gemeente toekomst MO) wordt er geen bijdrage aan de deur gevraagd, maar worden de eigen bijdrages voor de opvang verrekend met de bijstandsuitkering of geregeld via budgetbeheer c/q bewindvoering.

In Leiden wordt daarbij een bijstandsuitkering direct verstrekt als een medewerker van de opvanginstelling meegaat met de dakloze. De administratieve handelingen vinden achteraf plaats. Dit zorgt ervoor dat er nooit schulden kunnen ontstaan door niet betaalde nachten vanwege het gebruik van de opvang.

In gemeenten als Den Haag is de eigen bijdrage 'slechts' € 2,- per nacht en de eigen bijdrage geldt niet voor de winteropvang.

Landelijke handreiking schulden in de opvang

In 2018 heeft de koepelorganisatie voor opvanginstellingen, de Federatie Opvang – nu Valente, een overzicht gemaakt van de schuldenproblematiek van mensen die gebruik moeten maken van de opvang. Daaruit blijkt ook weer dat de overheid verreweg de grootste schuldeiser is en daarmee een grote veroorzaker is van dakloosheid. Aan de andere kant geeft diezelfde overheid meer dan € 3000,- per maand per persoon uit aan nachtopvang.

<https://www.schuldenindeopvang.nl/assets/files/7-a-factsheet-schuldenproblematiek-in-de-opvang-in-2018.pdf>

Conclusie

Het Haarlemse beleid zo als dat nu wordt uitgevoerd leidt tot drempels en tot het onthouden van opvang, alleen vanwege geldgebrek van de dakloze.

Verzoek

Actiepartij verzoekt u, de commissie Samenleving van de Haarlemse gemeenteraad, dit onderwerp te agenderen in een commissievergadering en te bespreken.

Met vriendelijke groet,

Gertjan Hulster, fractievoorzitter.